

Makuladegeneration (förändringar i gula fläcken)

Det skarpa seendet har vi centralt på näthinnan i makula, den så kallade gula fläcken. Där finns detaljseendet som vi använder bland annat för läsning och handarbete.

Vid makuladegeneration skadas cellerna i detta område vilket ger en påverkan på det centrala seendet. Orsakerna till detta är ännu inte fullt klarlagda men rökning, solexponering och högt blodtryck tycks utgöra riskfaktorer. Brist på antioxidanter i maten verkar också spela roll, dessa finns i bär, frukt och grönsaker. Förekomst av makuladegeneration ökar med stigande ålder.

Det finns många sorters förändringar i gula fläcken. Nedan tas de två vanligaste grupperna upp, torr respektive våt.

Torr makuladegeneration

Detta är den vanligaste formen av makuladegeneration och utgör cirka 80 procent av alla fall. Cellerna i gula fläcken dör långsamt och ger en gradvis försämring av den centrala synskärpan som kan bli grå, suddig och ibland lätt förvriden. Tyvärr finns i dagsläget ingen behandling för torra förändringar.

Våt makuladegeneration

Orsakas av att det bildas nya blodkärl i gula fläcken. Dessa kärl läcker och orsakar ibland blödningar, vilket orsakar svullnad i näthinnan. Detta ger ofta en snabb försämring av den centrala synskärpan samt ofta ett uttalat krokseende där raka linjer som till exempel flaggstänger och dörrposter ses krokiga och förvrängda.

Vissa former av våt makuladegeneration kan behandlas, i första hand med upprepade injektioner av läkemedel i ögat. För att närmare kartlägga vilken typ av förändring det rör sig om och om den kan behandlas görs en så kallad OCT-undersökning som kan visa svullnadsgraden i gula fläcken. Ibland görs en så kallad angiografi eller kontrastfotografering.

Om synen i båda ögonen är kraftigt nedsatt kan förstorande hjälpmedel och råd fås från synterapeut på ögonmottagningen.

Man blir aldrig blind av makuladegeneration, det perifera seendet påverkas inte. Om även ledsynen påverkas får annan ögonsjukdom misstänkas och ny kontakt med sjukvården rekommenderas.

Vid snabb försämring av den centrala synskärpan och/eller nytillkommet krokseende, kontakta skyndsamt ögonmottagningen alternativt hälsocentralen eller optiker.

Bengt Svedmyr, ögonspecialist/2020